

AZ ANYAI ÁG

(2)

A RECK – RÖCK – REÖK CSALÁD
(IV-XI. tábla)

Munkácsy családjának kutatásakor vetődött fel az igény, hogy be kellene mutatni a család anyai ágát is, a Reök családot, amelyben ő nevelkedett, s amely élete végéig megszabta magyarországi látogatásainak színhelyét.

Ugyanakkor Munkácsy életét ismerve egyre bizonyosabbá vált, hogy rokoni kapcsolatban lehetett a pesti Röck gépgyáros családjával is. Az előkerült levelek szintén ezt a szoros kötődést bizonyítják. Az is nyilvánvaló volt, hogy a nevüket eltérően író Reök és Röck család egyes tagjai között közvetlen emberi kapcsolat lehetett, amely közeli ismeretiséget, esetleg rokonságot sejtetett.

Kutatásaim közben kapcsolatba kerültem a pesti Röck család több olyan tagjával, akik a családi hagyomány alapján hallottak a Munkácsyval való rokoni kapcsolatról, de a rokonságot már nem tudták kimutatni. Később egy családi archívumban őrzött, a század elején készült családfa – összeállítójáról nevezzük „Hollerung-táblázat”-nak – is előkerült, amely tartalmazza a két család (Reök és Röck) szétválását. Ennek alapján lehetett céltudatosan elindulni, hogy a táblázat fontosabb adatait hivatalos iratokkal igazoljuk, és a család egyes ágait bemutassuk.

Mivel a további kutatások során Munkácsy édesanyjának rokonságát, a Reök ágat a Szabolcs megyei Mándokon találtam meg – innen rajzoltak szét –, a családnak ezt az ágát „szabolcsi Reök” ágnak nevezem. Egyértelmű volt az is, hogy a Röck nevű családtagok a pesti Röck gépgyáros rokonai, leszármazottai, így ezt az ágat „pesti Röck” ágként szerepeltetem.

A Hollerung-táblázat összeállítója még az Osztrák-Magyar Monarchia területén kutathatott, és közvetlen családi közlésekre is támaszkodhatott. Ma többnyire a mai Magyarország anyakönyvei állnak rendelkezésünkre, és a kései utódok emlékezéseire szorítkozhatunk.

A Hollerung-táblázat adatai és a mai kutatás eredményei nem esnek mindig egybe. Ezekben az esetekben közöljük az eltéréseket, és azok feltételezett okát. Természetes az is, hogy családtörténetünkben jóval több személy tűnik fel, mint a táblázatban, ahol – úgy látszik – csak a felnőtt kort megért leszármazottak szerepelnek. Másrészt az alábbi családtörténetben törekszünk jobban kiterjeszteni az ismereteket a szabolcsi Reök ágra, Munkácsy közvetlen rokonságára.

2.

PAUL RECK / RECK PÁL

Munkácsy dédapja

A Hollerung-táblázat szerint a Reök/Röck család első azonosítható őse Reck Pál volt, aki 1729-ben Pinkafön (ma Pinkafeld – Ausztria) született. *Knöbel* (máshol *Knöblin*) *Zsuzsannával* kötött házasságából tíz – mint később látni fogjuk, valójában tizenegy – gyermekük született: hét fiú és négy leány. Közülük ötnek az utódait vezeti le a táblázat összeállítója, s különösen két fű leszármazását követi alaposan: Gottliebét, akiről a családfát elemezve kiderült, hogy Munkácsy nagyapja lehet, másrészt Istvánét, akinek leszármazottai a pesti Röck gépgyáros család tagjai lettek.¹²⁵

¹²⁵ Hollerung-táblázat. A Hollerung Károly által összeállított táblázat – a család tulajdonában.

Ha ez igaz, Paul Reck azaz Reck Pál volt Munkácsy dédapja, a legrégebb ismert őse Munkácsynak, és mintegy 270 évvel ezelőtt született.

A vezetéknev különböző írása (Reck, Reök, Röck stb.) mögött tehát azonos őshúzódik meg, csupán idők múltával alakulhatott ki a családnevek eltérő írásmódja. (Ezt a feltételezést később igazolni fogjuk.)

Kíséreljük meg tehát Reck Pál két említett fiának, Gottliebnek és Istvánnak azonosítását!

Annyit már eddig is ismertünk, hogy a pesti Röck gépgyár alapítója, Röck István Kőszegen született, a lexikon szerint 1773-ban.

A táblázat szerint testvére, Gottlieb volt a szabolcsi Reök ág őse, Munkácsy nagyapja. A Szabolcs megyei Mándokon azonban Reök Theofil szerepel az anyakönyvekben, aki bizonyíthatóan Munkácsy nagyapja volt. Ugyanígy írják sírfeliratán is a Nagykároly melletti Kaplonyban (Čapleni – Románia). A sírkő pontosan tartalmazza a születés adatait is: 1769. február 6.

A szálak mindkét fiúnál Kőszegre vezettek.

A kőszegi evangélikus egyház anyakönyvében a Kőszegen élő Reck Pál szitásmester (Siebermeister in Güns) tizenegy gyermekének születési adatait sikerült megtalálni.¹²⁶

Vessük össze a Hollerung-táblázatban szereplő és az anyakönyvben talált gyermekek neveit és sorrendjét:

Reck Pál gyermekei

<u>A táblázat szerint:</u>	<u>Az anyakönyv szerint:</u>	
II. János Pál	Joh. Paul	1759.12.15
Erzsébet Borbála	Elisabeth Barbara	1761.09.15.
Zsuzsanna	Susana	1763.05.28.
I. János György	Joh. Georg	1765.02.09.
	Rosina	1767.01.06.
I. Gottlieb	Gottlieb	1769.02.06.
I. József	Joseph	1771.03.13.
Sámuel	Samuel	1773.06.29.
I. István	Stephan	1775.12.22.
II. János György	Joh. Georg	1778.02.04.
Zsuzsanna	Juditha	1780.04.03.

A gyermekek sorrendje megegyezik, kivéve Rozinát, aki nem található a táblázatban, valamint az utolsóként született Zsuzsannát, aki helyett Juditha található az anyakönyvekben.

A táblázat tehát többségében egyezik az anyakönyvi bejegyzéssel. Az apa neve a legváltozatosabb formában szerepel: Johan Paul, Paulus, Paul, míg a vezetékneve: Rök, Röck, Reck, Röck. A vezetéknev többféle alakja tehát egyetlen személynél is tapasztalható még német nyelvterületen belül is. Az anya neve hasonló változatosságot mutat: előbb Susana, majd Maria Barbara, végül ismét Susana, családneve Kneblin, Knöblin, Knoblin, sőt helyesírási hibával Knölin.

¹²⁶ A kőszegi evangélikus egyház anyakönyve. Ittész János lelkész szíves közlései.

A Reök és Röck család történetének további kutatásához két gyermekének azonosítása fontos: az említett Gottlieb és Stephan (István).

Említettük, hogy Reök Theofil 1769. február 26-án született Kőszegen – a sírfelirata szerint.

A kőszegi Reck családban valóban született egy fiú 1769. február 6-án, de nem Theofil, hanem Gottlieb. Mivel a születés dátuma és a szülők neve egyezik, Gottliebnek azonosnak kell lennie Theofillel. Egyszerű névváltoztatásról lehet szó?

Valóban. A Gottlieb név jelentése (Isten gyermeke) szinte megegyezik a Theofil jelentésével (Istenszerető). Minden bizonnyal az történhetett tehát, hogy a Magyarországra kerülő, német nevű Reök Gottlieb valamilyen indíttatásból megváltoztatta keresztnévét, a németet átcserelte a magyarországi nemesi körökben divatos ókori, klasszikus névalakra: a görög eredetű Theophilos latin változatára, a Theophilusra, amelyet a köznyelvben Theofilként használtak. (A latin nyelvű anyakönyvvezetésben azonban Theophilusként szerepel.)

A Hollerung-táblázat adatai ezzel beigazolódtak: Röck Theofil Reck Pál gyermeke volt, s testvére a Pestre kerülő Istvánnak. Reck Pál gyermekeinek útja Kőszeg elhagyása után szétvált, s vezetéknevük írásban is elkülönült.

Ha Reck Pál pinkafői születésű volt, feltételezhetjük, hogy rokonai maradtak Pinkafőn. Pinkafőről 1828-tól található anyakönyvek az illetékes levéltárban, és ezek több Reck, Röck nevű személyt tartalmaznak.¹²⁷ Az akkor még csak néhány száz lakosú település anyakönyveiben az 1830–1840-es években többször szerepel Röck József szitásmester neve, 1866-ban pedig Röck Mihály szitafenékkészítő hunyt el. A pinkafői Röckök tehát szitásmesterek voltak, miként a Kőszegre kerülő Paul Reck és ennek Pestre kerülő fia, Röck István is. Röckök laktak a szomszédos Aschauban is, de mindenkor földművesnek írták őket.

Azt, hogy a Reck – Röck – Reök név egyazon család nevének különböző írásmódját jelenti, Paul Reck gyermekeinek anyakönyvi bejegyzésénél már jeleztük, de ezt tanúsítja az is, hogy a pesti Röck család nevét néha Reöknek írják az anyakönyvek, és a szabolcsi Reököt is írják Röcknek, Röcknek, Röknek is. A magyarországi anyakönyvezés pontosabbá válásával, már a következő nemzedék idején, következetesen írták a két ág nevének kétféle változatát. (Kivételek még ezekben az időkben is akadtak.) Egyébként az eredeti német alak a Reck volt, jelentése: nyújtó.

Mielőtt folytatnánk a családtörténetet, a két testvér (Gottlieb/Theofil és Stephan/István) azonosítása után a következőkben foglalhatjuk össze Munkácsy anyai ágának őseit:

- *Munkácsy anyai dédapja Paul Reck/Reck Pál volt, aki a Hollerung-táblázat szerint 1729-ben Pinkafőn született.*
- *Munkácsy anyai dédanyja Maria Barbara Knöblin, Reck Pálné volt.*

¹²⁷ A pinkafői evangélikus egyház anyakönyve.

– A család legrégebb ismert származási helye Pinkafő (ma Pinkafeld-Burgenland, Ausztria), a magyarországi Reök – Röck család széttrajzása azonban már Kőszegről történt.

Az első megállapítások után lássuk Reck Pál gyermekeinek leszármazását, előbb az ismeretleneket, majd a pesti illetve a szabolcsi ág képviselőit! (A keresztnevéknél használt római szám megegyezik a Hollerung-táblázat számaival, hogy egy esetleges későbbi azonosítást megkönnyítsünk.)

ISMERETLEN RECKEK

21. JÁNOS PÁL. Paul Reck elsőszülött gyermeke. Leszármazottait levezeti ugyan a táblázat, s az utódok nemzedéken át öröklik a Reck/Röck nevet, illetve az ebből az ágból származó Halász nevet, velük azonban a családtörténetben nem találkozunk, sem dokumentumokban, sem a családi hagyományban.

János Pál minden bizonnyal azonos azzal a Paul Röck nevű szításmesterrel, aki Kőszegen 1791. október 13-án kötött házasságot Hutter Zsuzsannával.¹²⁸ (Az anyakönyvi bejegyzések annyira szűkszavúak ebben az időben, hogy a völegény Paul Röck származását nem tudtuk megállapítani.) Ha ez igaz, Paul Reck elsőszülött gyermeke apja mesterségét folytatta, s Kőszegen maradt.

Reck Pál leányainak – Erzsébet Borbála (22), Zsuzsanna (23) és Zsuzsanna (29a) – sorsát nem követi a táblázat, mi sem kutattuk. Ugyanígy nem követi I János György (24) és Sámuel (27) sorsát sem.

26. JÓZSEF. A táblázat szerint leánya, Zsuzsanna férjhez ment Glatz Jakabhoz, utódai nemzedékeken át szerepelnek.¹²⁹ Tekintve, hogy a gyászjelentésekben Glatzné Zsuzsanna mindig Stephan – József testvére – gyermekeként van feltüntetve, s az anyakönyvi bejegyzése szerint Glatz Jakab 1843-ban Röck István Zsuzsanna nevű leányát vette el, a Glatz-családot áttettük Röck I István (28) családjához (28.6).

29. II JÁNOS GYÖRGY ÉS CSALÁDJA. Reck Pál (II) János György nevű gyermekének sorsát nem ismerjük. Feltűnik viszont ennek fia, (IV) István (29.1), aki Miskolcon „szitakötő” volt, tehát mesterember, és a Reckek pinkafői szításmesterségét folytatta. Felesége, Boros Terézia 1916-ban, 93 éves korában halt meg Miskolcon, valószínűleg ott élő unokájánál, Röck Aladárnál. (A miskolci Röcköket nem kutattuk.)

Öt gyermeke közül ekkor már csak kettő élt, Rezső és Terézia.

29.11–29.12. Elhunyt (VI) István és (IV) Gyula, akinek felesége, Persay Róza ismét

¹²⁸ L. a 126. jegyzetet! A korabeli anyakönyvek nagy változatossággal írják a nevet.

¹²⁹ A Glatz család történetét Hollerung Károly (28.41) és Röck Lujza férje, Steinacker Roland (28.41.2) kutatta fel.